

PRECISERING AV DELMÅL C1 RELATERAD TILL ORGANSYSTEM

A. Sjukdomstillstånd som ST-läkaren efter fullgjord tjänstgöring förväntas ha **god kännedom** om och kunna handlägga självständigt.

B. Sjukdomstillstånd som ST-läkaren förväntas ha **viss kännedom** om och ska ha beretts möjlighet att studera under sin ST. Här ingår även tillstånd som kan vara relevanta i första hand som differentialdiagnoser till sjukdomstillstånd som återfinns under **A.**

Listan omfattar även cytologisk diagnostik i de områden detta förekommer.

Inom varje organområde förväntas också kännedom om de immunohistokemiska och molekylärpatologiska undersökningar som är nödvändiga för diagnostik, klassificering, subtypning och prognostisering av respektive tumör.

HUD OCH UNDERHUD

A:

- Precanceroser i epidermis
- Vanliga tumörer utgånga från epidermis, hudadnexa och mjukvävnad
- Melanocytära tumörer -
- Grundläggande reaktions- och inflammationsmönster i hud och underhud med tillhörande sjukdomar:
  - lichenoida
  - psoriasiforma
  - spongiotiska
  - granulomatösa
  - vesikulobullösa
  - och vaskulära mönster
- De vanligaste bakterie-, svamp- och virusinfektionerna.

B:

- Ovanliga tumörer utgånga från epidermis, hudadnexa och mjukvävnad.
- Ovanliga melanocytära tumörer.
- Ovanliga dermatiter och dermatoser.
- Kutana lymfatiska cellinfiltrat och maligna lymfom.

MAG-TARM KANAL OCH ASSOCIERADE INTESTINALA ORGAN

Esofagus

A:

- Benigna, inflammatoriska och infektiösa förändringar och tillstånd:
  - adenom och papillom,
  - refluxförändringar med Barretts esofagus
  - svamp- och herpesinfektioner.
- Dysplasidiagnostik vid Barretts esofagus
- Vanliga maligna tumörer:
  - skivepitelcarcinom och adenocarcinom
- Vanliga icke-epiteliala tumörer:
  - GIST
  - leiomyom och leiomyosarkom

B:

- Mindre vanliga inflammatoriska sjukdomar:
  - eosinofil och lymfocytär esofagit
  - Mb. Crohn

Ventrikel

A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga polyper:<ul style="list-style-type: none"> ○ hyperplastiska polyper ○ adenom ○ corpus-/funduskörtel polyper • Vanliga maligna tumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ adenocarcinom i den gastroesofageala övergångsregionen ○ adenocarcinom i ventrikeln • Vanliga icke-epiteliala tumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ GIST • Vanliga inflammatoriska tillstånd:<ul style="list-style-type: none"> ○ akut gastrit ○ kronisk gastrit (reaktiv, helicobakterrelaterad och autoimmun)	B: <ul style="list-style-type: none"> • Mindre vanliga polyper:<ul style="list-style-type: none"> ○ hamartomatösa polyper (Peutz Jegher och juvenil polypos) • Mindre vanliga icke-epiteliala tumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ maligna lymfom med betoning på MALT lymfom • Mindre vanliga inflammatoriska tillstånd:<ul style="list-style-type: none"> ○ manifestationer av inflammatorisk tarmsjukdom ○ lymfocytär gastrit ○ GvHD ○ IgG4 relaterad sjukdom ○ sarkoidos • Vaskulära sjukdomar<ul style="list-style-type: none"> ○ gastric antral vascular ectasia (GAVE)
---	---

Duodenum inkl. ampulla vateri och tunntarm

A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga polyper:<ul style="list-style-type: none"> ○ hyperplasi av Brunnerska körtlar ○ gastrisk heterotopi ○ adenom • Vanliga maligna tumörer<ul style="list-style-type: none"> ○ klassifikation av adenocarcinom • Vanliga inflammatoriska sjukdomar<ul style="list-style-type: none"> ○ celiaki ○ peptisk duodenit ○ inflammatorisk tarmsjukdom • Vanliga icke-epiteliala tumörer<ul style="list-style-type: none"> ○ GIST • Meckels divertikel	B: <ul style="list-style-type: none"> • Mindre vanliga polyper<ul style="list-style-type: none"> ○ familjär adenomatös polypos ○ hamartomatösa polyper (Peutz Jegher, juvenil polypos) • Adenom i ampulla Vateri<ul style="list-style-type: none"> ○ intraampullär papillotubulär neoplasi: IAPN • Mindre vanliga inflammatoriska sjukdomar:<ul style="list-style-type: none"> ○ refraktär sprue, ○ kollagen sprue ○ strålbehandlingseffekter ○ infektiösa tillstånd (Giardia, Yersinia och Whipples sjukdom) • Lymfangiektasier • Mindre vanliga icke-epiteliala tumörer<ul style="list-style-type: none"> ○ maligna lymfom
--	--

Tjocktarm inkl. appendix och rektum

A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga polyper:<ul style="list-style-type: none"> ○ inflammatoriska polyper ○ hyperplastiska polyper ○ adenom inkl. sågtandsadenom • Slemhinneprolaps • Divertikulos och divertikulit • Vanliga inflammatoriska tillstånd:<ul style="list-style-type: none"> ○ inflammatoriska tarmsjukdomar ○ ischemiska koliter ○ mikroskopiska koliter ○ strålbehandlingseffekter ○ infektiösa koliter • Dysplasidiagnostik vid inflammatorisk tarmsjukdom • Vanliga maligna tumörer<ul style="list-style-type: none"> ○ klassifikation av adenocarcinom • Vanliga icke-epiteliala tumörer<ul style="list-style-type: none"> ○ GIST ○ maligna lymfom • Inflammatoriska tillstånd i appendix:<ul style="list-style-type: none"> ○ akut och kronisk appendicit • Tumörer i appendix:<ul style="list-style-type: none"> ○ adenocarcinom inklusive mucinösa tumörer och pseudomyxoma peritonei	B: <ul style="list-style-type: none"> • Mindre vanliga polyper:<ul style="list-style-type: none"> ○ hamartomatösa polyper (Peutz Jeghers, juvenil, FAP, HNPC, Lynch syndrom, Cowden syndrom) • Ovanligare tumörer i appendix, colon och rektum • Mindre vanliga inflammatoriska tillstånd:<ul style="list-style-type: none"> ○ läkemedelsorsakade koliter ○ eosinofil kolit ○ GvHD ○ IgG4 relaterad sjukdom ○ diversionskolit • Mindre vanliga infektiösa koliter:<ul style="list-style-type: none"> ○ spirocheter ○ HIV ○ campylobacter ○ enterobius vermicularis • Amyloidos • Hirschsprungs sjukdom • Neuromuskulära sjukdomar:<ul style="list-style-type: none"> ○ kronisk idiopatisk intestinal pseudoobstruktion - KIPO
--	---

Analkanal inkl. perianalvävnad

A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga benigna polyper:<ul style="list-style-type: none"> ○ hemorrojder ○ fibroepitelial polyp ○ HPV-orsakade förändringar/kondylom • Vanliga inflammatoriska sjukdomar:<ul style="list-style-type: none"> ○ fissurer och tecken på inflammatorisk tarmsjukdom • Precancerösa, icke-polypösa tillstånd i skivepitelet:<ul style="list-style-type: none"> ○ gradering av lesioner i anal squamous intraepithelial neoplasia/ASIN, perianal squamous intraepithelial neoplasia/PSIN) • Vanliga maligna tumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ klassifikation av skivepitelcancer	B: <ul style="list-style-type: none"> • Benigna tumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ hudadnextumörer ○ granularcellstumör • Pagets sjukdom analt • Melanocytära tumörer inklusive maligna melanom
---	--

Lever	
A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga benigna tumörer: <ul style="list-style-type: none"> ○ levercellsadenom ○ gallgångsadenom ○ hemangiom • Vanliga maligna tumörer: <ul style="list-style-type: none"> ○ hepatocellulär cancer ○ cholangiocellulär cancer • Vanliga metabola sjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ leverförfettning • Levercirros. 	B: <ul style="list-style-type: none"> • Inflammatoriska leversjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ akut och kronisk virushepatit ○ autoimmun hepatit • Kolestatiska inflammatoriska sjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ primär biliär cirrhos ○ primär skleroserande kolangit • Inlagringssjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ hemokromatos ○ alpha1-antitrypsinbrist ○ Mb. Wilson

Gallvägar	
A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga malignatumörer: <ul style="list-style-type: none"> ○ adenocarcinom ○ skivepitelcancer • Vanliga inflammatoriska sjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ akut och kronisk kolecystit 	B: <ul style="list-style-type: none"> • Adenom: <ul style="list-style-type: none"> ○ BillIN ○ ICPN/IPNB ○ MCN • Mindre vanliga inflammatoriska sjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ IgG4-relaterad kolangit och kolecystit ○ primär skleroserande kolangit

Pankreas	
A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga maligna tumörer: <ul style="list-style-type: none"> ○ duktala adenocarcinom • Akut pankreatit (obduktionsfynd) 	B: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga adenom: <ul style="list-style-type: none"> ○ pankreatisk intraepitelial neoplasm (PanIN) ○ intraduktal papillär mucinös neoplasm (IPMN) ○ mucinös cystisk neoplasm (MUC) ○ seröst cystadenom) • Mindre vanliga tumörer: <ul style="list-style-type: none"> ○ acinära carcinom ○ pankreasblastom ○ kolloidcancer • Inflammatoriska sjukdomar: <ul style="list-style-type: none"> ○ kronisk pankreatit ○ autoimmun pankreatit

KVINNLIGA GENITALIA

A: <ul style="list-style-type: none"> • Inflammatoriska och precancerösa tillstånd samt vanliga benigna och maligna tumörer i vulva, vagina och cervix med särskild betoning på HPV-relaterade tillstånd. • Transformationszonen i cervix – normal utveckling och patologi. • Hormonreaktioner i uteruslelhinnan och endometrios • Hyperplasier och precancerösa tillstånd i uterus. • De vanligaste benigna och maligna tumörerna i endometriet och myometriet:<ul style="list-style-type: none"> ○ endometriecarcinom ○ stromatumörer ○ leiomyom och leiomyosarkom • De vanligaste epiteliala tumörerna i tubor, ovarier och peritoneum:<ul style="list-style-type: none"> ○ adenom ○ borderlinetumörer ○ carcinom • De vanligaste icke-epiteliala tumörerna i ovarierna:<ul style="list-style-type: none"> ○ mogna cystiska teratom ○ fibrom/tekofibrom ○ adult granulosa cellstumör • Normala förändringar i samband med graviditet inkluderande framkallade aborter. • Polycystisk ovariesjukdom (PCO)	B: <ul style="list-style-type: none"> • Andra icke epiteliala och ovanliga tumörer i uterus, tubor, ovarier och peritoneum • Gonaddysgenesier och missbildningar. • Placentas morfologi och trofoblastsjukdomar.
--	--

BRÖST

A: <ul style="list-style-type: none"> • Inflammatoriska, proliferativa och precancerösa tillstånd samt vanliga benigna och maligna tumörer i bröstet:<ul style="list-style-type: none"> ○ adenos ○ benign intraduktal hyperplasi ○ fibroepiteliala tumörer ○ papillär neoplasi ○ lobulär och duktal cancer in situ ○ invasiv duktal cancer UNS ○ invasiv lobulär cancer ○ tubulär cancer ○ mucinös cancer • Metastasiagnostik i axillymfkörtlar. • Normala förändringar i samband med graviditet	B: <ul style="list-style-type: none"> • Ovanliga epiteliala tumörer i bröstet. • Ovanliga maligna tumörer i bröstet ex. angiosarkom, lymfom • Indelning i molekyllära subtypsgrupper utifrån prediktiva och prognostiska faktorer och dess betydelse för prognos och behandling
---	---

MANLIGA GENITALIA

A:

- De vanligaste benigna och maligna tumörerna i testiklarna:
  - teratom
  - seminom
  - embryonal cancer
  - blandformer
- Benigna förändringar i prostata som differentialdiagnoser till adenocarcinom.
- Adenocarcinom i prostata
- Benigna och precancerösa hud- och slemhinneförändringar på penis
- Peniscancer - skivepitelcancer

B:

- Ovanliga tumörer i testis.
- Fertilitetsbedömningar i testis.

NJURARNA OCH URINVÄGARNA

A:

- De vanligaste benigna och maligna tumörerna i njurarna:
  - adenom
  - onkocytom
  - klarcellig cancer
  - kromofob cancer
  - papillär cancer
- De vanligaste benigna och maligna tumörerna i övriga urinvägar:
  - papillom
  - icke-invasiva papillära uroteliala tumörer
  - invasiva uroteliala tumörer
  - uroteliala dysplasier/urotelial cancer in situ
- Inflammationssjukdomar i urinvägar t.ex. pyelonefrit och cystiter
- Vanliga missbildningar
- Obstruktiva tillstånd och njurförändringar vid diabetes och hypertoni (obduktionsfynd)

B:

- Ovanligare benigna och maligna tumörer i njurar och urinvägar
- Glomerulära och tubulointerstitiella sjukdomar
- Njurförändringar vid systemsjukdomar
- Transplantationsförändringar

LYMFOIDA OCH BLODBILDANDE ORGAN

A: <ul style="list-style-type: none"> • Differentialdiagnostik mellan reaktiva förändringar, granulomatösa processer, metastaser och lymfom. • Diagnostik av plasmacellstumörer och myelom. • Basal diagnostik av reaktiva benmärgstillstånd, leukemier och kroniska myeloproliferativa neoplasier.	B: <ul style="list-style-type: none"> • Klassifikation och subklassifikation av lymfom och leukemier. • Myelodysplastiskt syndrom. • Inlagringssjukdomar.
---	---

LUNGOR OCH LUNGSÄCKAR

A: <ul style="list-style-type: none"> • De vanligaste maligna tumörerna:<ul style="list-style-type: none"> ○ adenocarcinom ○ skivepitelcarcinom ○ småcellig cancer ○ mesoteliom • Reaktiva tillstånd i pleura. • Vanliga infektiösa, inflammatoriska och interstitiella sjukdomar:<ul style="list-style-type: none"> ○ bakteriell pneumoni ○ svampinfektioner ○ mykobakterieinfektioner ○ sarkoidos ○ organiserande pneumoni • Vanliga obstruktiva sjukdomar:<ul style="list-style-type: none"> ○ emfysem ○ kroniskt obstruktiv lungsjukdom • Lungembolism (obduktionsfynd)	B: <ul style="list-style-type: none"> • Benigna tumörer i lungparenkymet.
--	---

MEDIASTINUM

A: <ul style="list-style-type: none"> • För platsen vanliga lymfom (se mål för Lymfoida och blodbildande organ)	B: <ul style="list-style-type: none"> • Tumörer i thymus
---	--

ENDOKRINA ORGAN

A: <ul style="list-style-type: none"> • Benigna icke-inflammatoriska thyroideaförändringar:<ul style="list-style-type: none"> ○ kolloidstruma ○ adenomatös kolloidstruma ○ hyperplastiska noduli ○ follikulära adenom ○ diffus hyperfunktion ○ nodös toxisk struma ○ toxiska adenom • Inflammatoriska tillstånd i thyreoidea :<ul style="list-style-type: none"> ○ Hashimotos tyreoidit ○ de Quervains tyreoidit • De vanligaste maligna tumörerna i thyreoidea:<ul style="list-style-type: none"> ○ follikulära carcinom ○ papillära carcinom • Hyperplasier och adenom i parathyroideakörtlarna • Neuroendokrina tumörer (NET) och neuroendokrina carcinom (NEC). (Omfattar alla organ och organsystem t.ex. lungor, pankreas och mag-tarmkanalen. Tumörerna kommer inte att listas under respektive organ. • Hyperplasier och adenom i binjurarna	B: <ul style="list-style-type: none"> • Ovanligare maligna tumörer i thyreoidea:<ul style="list-style-type: none"> ○ medullär cancer ○ lågt differentierad cancer ○ anaplastisk cancer • Multipel endokrin neoplasi • Ovanligare tumörer i binjuren:<ul style="list-style-type: none"> ○ binjurebarkscarcinom ○ binjuremärgstumörer • Paragangliom
---	--

SKELETT OCH MJUKDELAR

A: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga benigna mjukdelstumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ lipom ○ hemangiom ○ nodulär fasciit ○ schwannom ○ neurofibrom ○ fibrösa histiocytom • Vanliga benigna bentumörer:<ul style="list-style-type: none"> ○ enkondrom ○ osteokondrom • Principer för rapportering av mjukdels och bensarkom. • Inflammatoriska, reaktiva och degenerativa tillstånd i mjukdelar, ben och leder.	B: <ul style="list-style-type: none"> • Vanliga mjukdelssarkom:<ul style="list-style-type: none"> ○ liposarkom ○ synovialt sarkom ○ leiomyosarkom ○ angiosarkom • Ovanliga pediatrika och adulta mjukdelssarkom. • Ovanliga bensarkom • Medfödda bensjukdomar • Syndrom associerade med ben och mjukdelstumörer
--	--

CENTRALA OCH PERIFERA NERVSYSTEMET

A: Biopsier/operationspreparat: <ul style="list-style-type: none"> • Schwannom • Muskelbiopsier – handläggning Obduktioner/postmortemdiagnostik <ul style="list-style-type: none"> • Känna till indikationer för neuropatologisk bedömning av storhjärna och lillhjärna och hur de tillvaratas för detta samt när också ryggmärg och/eller muskelvävnad skall tillvaratas. • Purulent meningit • Subarachnoidalblödning med känt aneurysm	B: Biopsier/operationspreparat <ul style="list-style-type: none"> • Alla tumörer i CNS och intrakraniellt dvs alla primära CNS-tumörer, meningeom och metastaser. • Muskelbiopsier – diagnostik av myositer och neurogen degeneration • Nervbiopsier - diagnostik Obduktioner/postmortemdiagnostik <ul style="list-style-type: none"> • Cerebrovaskulärsjukdom avseende regional specificitet, etiologi och datering. • Övriga inflammatorisk och infektiös hjärnhinne- och hjärnsjukdom. • Övrig intrakraniell blödning. • Prionsjukdomar – kännedom om handläggning. • Utredning av neurodegenerativ hjärnsjukdom främst demens samt vaskulär demens.
---	---

HJÄRTA OCH KÄRL

A: <ul style="list-style-type: none"> • Arterioskleros och ischemisk hjärtsjukdom (obduktionsfynd) • Hjärthypertrofi (obduktionsfynd)	B: <ul style="list-style-type: none"> • Kardiomyopater (obduktionsfynd)
---	---

ÖRON-, NÄSA- OCH HALSPATOLOGI

A: <ul style="list-style-type: none"> • Precancerösa tillstånd i slemhinnor. • De vanligaste maligna tumörerna utgående från slemhinnor:<ul style="list-style-type: none"> ○ skivepitelcancer med varianter • De vanligaste benigna och maligna spottkörteltumörerna:<ul style="list-style-type: none"> ○ pleomorfa adenom ○ whartintumörer ○ adenoidcytiska carcinom ○ mukoepidermoida carcinom • Cystiska förändringar och knölar i halsområdet – differentialdiagnostik.	B: <ul style="list-style-type: none"> • Ovanligare benigna och maligna slemhinnetumörer. • Ovanligare benigna och maligna spottkörteltumörer. • Odontogena benigna och maligna cystor och tumörer
---	---

